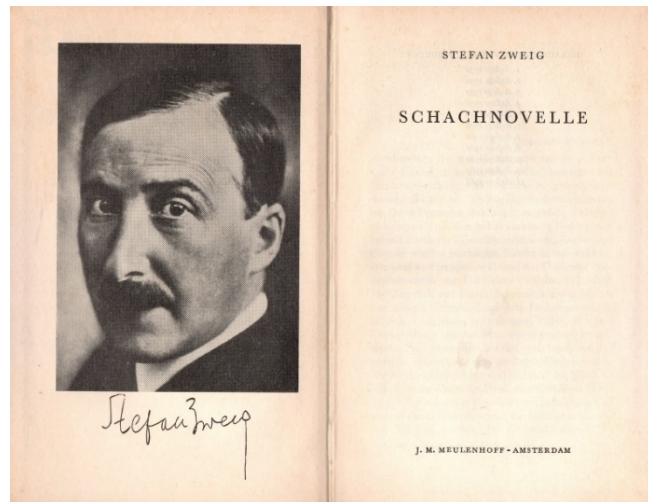

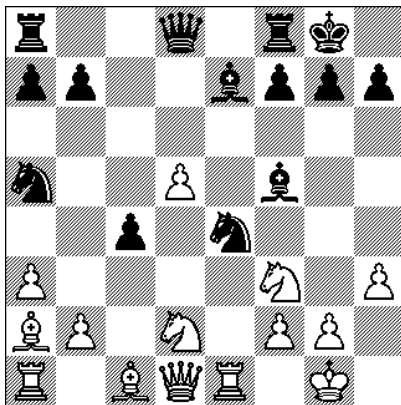
Ik-wit tegen Ik-zwart

Hans Meijer

Dr. B: 'Mijn beide Ik's, mijn Ik-zwart en mijn Ik-wit, moesten tegen elkaar wedijveren en geraakten ieder voor zich tot een eerezucht, een bezetenheid om te zegevieren, om te winnen; koortsachtig wachtte ik af na elke zet van Ik-zwart, hoe Ik-wit zou antwoorden. Om beurten triomfeerde elk mijner beide Ik's, wanneer de ander een fout gemaakt had en ergerde zich gelijktijdig over zijn eigen domheid.' Stefan Zweig, Schachnovelle (1942; vertaling Paul Huf 1964).

Dr. B diende als voorbeeld voor Natán Sharansky. Hij was een refusenik, een individu die geen toestemming kreeg om de Sovjet-Unie te verlaten. Negen jaar lang verbleef hij in Sovjet gevangenissen waar schaken hem op de been hield. Op 11 februari 1986 werd hij op de Glienicke brug tussen Oost en West uitgewisseld. In 1996 nam Natán Sharansky met 24 andere schakers deel aan een simultaan tegen wereldkampioen Garry Kasparov. Kasparov wist die dag niet wat hem overkwam. Van de 25 partijen verloor hij er drie en moest hij vijf keer remise toestaan.

Garry Kasparov - Natán Sharansky, Simultaan (25 tegenstanders: +17; =5; -3), Jeruzalem, 15-10-1996.

1.e4 e6 2. d4 d5 3.exd5 exd5 4.Pf3 Pf6 5.Ld3 Le7 6.h3 Pc6 7.a3 Pe4 8.c4 Lf5 9.O-O dxc4 10.Lxc4 O-O 11.d5 Pa5 12.La2 c5 13.Te1 c4 14. Pbd2 Zie diagram. 14...Pxf2 15. Kxf2 Lc5+ 16. Te3 Lxe3+ 17.Kxe3 Te8+ 18.Kf2 Dxd5 19.Kg1 Tad8 20.Kh1 b5 21.Df1 Ld3 22.Dg1 Pc6 23.Pb1 Pd4 24.Pxd4 Dxd4 25.Pc3 Dxc4+ 26.Kxc4 Te1+ 27.Kf2 Tde8 28.Pxb5 0-1

Sharansky (rechts op de foto) was de eerste van de 25 spelers die een overwinning boekte. Hij gaf toe dat het spelersveld in het nadeel was van Kasparov (links op de foto). Maar voor een speler die er ooit van droomde om zelf wereldkampioen te worden, en die als vijftienjarige het kampioenschap van zijn geboortestad Donetsk won, smaakte de overwinning zoet. "De partij was esthetisch zeer interessant," zei hij trots. Hij vertelde dat hij in zijn jaren als dissident in de Sovjet Unie weinig tijd had voor schaken, maar dat hij zijn vaardigheid in de gevangenis hervonden had. Tijdens de lange dagen die hij in eenzame opsluiting doorbracht speelde hij drie partijen tegelijk in zijn hoofd. "Ik speelde duizenden partijen en won ze allemaal," zei hij. (The New York Times, 16-10-1996; BBC News, 03-01-2014).

In 2021 werd een nieuwe film over Zweig's Schachnovelle (Engels: The Royal Game) uitgebracht.